

Irlandia

Krótką Historia Irlandii

Od najwcześniejszych czasów wyspa Irlandia podzielona była na drobne królestwa – zwykle cztery albo pięć. Rywalizacja pomiędzy panującymi klanami była endemiczna, zwłaszcza o stanowisko Wysokiego Króla Irlandii, które musiało być zapewnione siłą przemocy. W 1169 roku normański król Anglii Henryk Drugi został zaproszony do pomocy przy rozwiązaniu jednej z takich kłótń. Wynikły z tego normański najazd na Irlandię był początkiem długiej i często tragicznej historii powiązania pomiędzy tymi dwoma wyspami. Początkowo anglo-normański wpływ ograniczony był w wielkiej mierze do południowo-wschodniej części wyspy oraz miast i miasteczek skupionych wokół wybrzeża. Ostatecznie wyspa została podzielona na trzydzieści dwa administracyjne hrabstwa zgrupowane w cztery prowincje, które z grubsza zbliżone były do pierwotnych królestw.

Od czasu reformacji na historię Irlandii miał w wielkiej mierze wpływ antagonizm pomiędzy protestantami a katolikami w Europie. Protestancka Anglia, wielka potęga światowa, dążyła do dominacji i skolonizowania katolickiej Irlandii i kolonizacja ta częściowo udało się w północnych i wschodnich rejonach wyspy. W 1801 roku ustawa zjednoczenia umożliwiła całkowity polityczny związek całej Irlandii z wielką Brytanią. Wtedy Irlandia zaczęła być rządzona bezpośrednio z Londynu, podczas gdy wcześniej miała swój własny parlament wewnątrz Brytyjskiego Imperium.

Angielska kontrola nad Irlandią była zawsze wystawiona na okresowe rebelie różnych grup z różnymi celami. Ostatnią z nich była rebelia Sinn Féin w 1916 roku, która doprowadziła do ostatecznej niezależności. Choć zbrojne powstanie roku 1916 było militarnym niepowodzeniem, okazało się jednak politycznym sukcesem i doprowadziło w większości kraju do ruchu o całkowitą niezależność.

W powszechnych wyborach w 1918 roku, partia Sinn Féin wytypowała swoich kandydatów do listy wyborczej. Obezwładniająco wygrali oni mandat, zajmując siedemdziesiąt trzy z siedemdziesięciu dziewięciu miejsc w brytyjskim parlamencie, które zostały wygrane przez kandydatów narodowców.

Dwadzieścia sześć miejsc zostało zajętych przez związkowców (którzy chcieli utrzymać związek z monarchią angielską), głównie w północno-wschodniej części wyspy. Siedemdziesięciu trzech posłów Sinn Féin nie zgodziło się na zasiądzie w parlamencie Westminster. Założyli swoje własne zgromadzenie w Dublinie. Nazwane Dáil Éireann¹, zebrało się 21 stycznia 1919 roku i ogłosiło deklarację niezależności od Zjednoczonego Królestwa. Wynikiem tego była wojna z Anglią o niepodległość.

Podczas wojny o niepodległość w Londynie została uchwalona ustawa rządowa Irlandii. Pozwalała ona na autonomię Irlandii z założeniem dwóch parlamentów na wyspie: jednego w Dublinie, a drugiego w Belfaście. Parlament Irlandii Północnej rządziłby sześcioma z dziewięciu hrabstw Ulsteru, gdzie związkowcy byliby większością. Pozostałe dwadzieścia sześć hrabstw miało być rządzonych przez parlament w Dublinie. Jednakże brytyjski parlament w Londynie zachował całkowitą władzę i wprowadzał ustawodawstwa w wielu kwestiach, włącznie z regulacją waluty i sprawami zagranicznymi.

W maju 1921 roku w Irlandii odbyły się równocześnie wybory do obydwu parlamentów. Związkowcy odnieśli ogromne zwycięstwo w sześciu hrabstwach, a Sinn Féin objęła prawie całkowitą władzę nad resztą wyspy. Wszakże tylko czterech związkowych posłów (wybranych przez dubliński Uniwersytet) uczestniczyło w parlamencie w Dublinie, co spotkało się z bojkotem Sinn Féin. Zatem parlament w Dublinie zapewniony w ustawie rządowej Irlandii nigdy nie zaistniał i dwadzieścia sześć hrabstw nie należących do Północnej Irlandii dalej było rządzonych z Londynu.

Ósmego lipca 1921 roku w czasie wojny o niepodległość zostało podpisane zawieszenie broni, a traktat pokojowy został podpisany po rozwlekłych negocjacjach w Londynie, szóstego grudnia 1921 roku. Traktat przyznawał prawo zwierzchnictwa nad dwudziestoma sześcioma hrabstwami na zewnątrz Irlandii Północnej, które miały być nazwane Saorstát Éireann (Stan Wolny Irlandii).

Traktat został zaakceptowany i zatwierdzony przez małą większość w Dáil Éireann siódmego stycznia 1922 roku. Doprowadziło to do wojny

1. Dáil Éireann to nazwa nadana parlamentowi Republiki Irlandii.

domowej w Wolnym Stanie Irlandii pomiędzy zwolennikami traktatu, a tymi, którzy chcieli zjednoczonej Irlandii, niezależnej od Zjednoczonego Królestwa.

Parlament Stanu Wolnego Irlandii został założony szóstego grudnia 1922 roku. Był on całkowicie niezależny od rządu brytyjskiego w Westminster w odniesieniu do prawie wszystkich spraw, wliczając w to kwestie waluty i sprawy zagraniczne. Jednakże parlament Irlandii Północnej

miał tylko siłę panowania autonomicznego, tak więc nie miał kontroli nad sprawami zagranicznymi, ani władzy zwierzchniej nad walutą, która krążyła wewnątrz jego domeny.

W konstytucji z 1937 roku nazwa dwudziestu sześciu hrabstw została zmieniona na "Irlandię" lub "Éire" w języku irlandzkim. Państwo oficjalnie zostało republiką w 1949 roku.

W ten sposób zostały ustalone warunki, które zarządziły stworzeniem irlandzkiej waluty.

IRLANDIA

Główna mapa przedstawia trzydzieści dwa hrabstwa Irlandii, która podzielona jest na Republikę Irlandii (dawniej Stan Wolny Irlandii) składającą się z dwudziestu sześciu hrabstw i Irlandię Północną, która składa się z sześciu z dziewięciu hrabstw prowincji Ulsteru.

Podrzędna mapa Irlandii przedstawia cztery prowincje wyspy.

Irlandia w Europie

Cztery prowincje Irlandii

